

Το πρόσωπο, εντέλει στον «θρυμματισμένο κόσμο» μας, για να γίνει «υποκείμενο» πραγματοποιείται, γίνεται πράγμα, ένα ουδέτερο res ή κατά μια άλλη προσέγγιση ένα ουδέτερο «Αυτό»

τα μυθιστορήματα του A. Huxley. Αντίθετα προς αυτή την προμηθεϊκή αντίληψη για τον άνθρωπο που έκανε τον 19ο αιώνα να πιστεύει ότι κάθε υλική πρόοδος, κάθε νίκη του ανθρώπου πάνω στη Φύση συνοδεύεται αυτόματα από έναν πληρέστερο εξανθρωπισμό των σχέσεων ανάμεσα στους ανθρώπους, η εικόνα της τεχνικής προόδου παρουσιάστηκε με το αποκαλυπτικό χρώμα με το οποίο ο Bosch και ο Breughel ζωγράφιζαν τον Πύργο της Βαβέλ. Έτσι στο Brave New World ο Huxley δείχνει έναν κόσμο κυριαρχούμενο και τελειοποιημένο από την Τεχνική, όπου ο άνθρωπος έχει μεταμορφωθεί σ' ένα homunculus κατασκευασμένο από τα βιομηχανικά εργαστήρια για να γίνει ωφέλιμος και ευτυχής και αποξενωμένος από όλες τις ψυχικές δυνάμεις που ως τα τώρα έδιναν νόημα και μεγαλείο στην ύπαρξή του: ανίκανο να έχει την εσωτερική, προσωπική ζωή που είναι η πηγή κάθε αυθεντικής επικοινωνίας με τους ανθρώπου και με τη Φύση.

Στο After many a summer παρουσιάζει ένα ανάλογο τύπο ανθρώπου που νίκησε το τελευταίο εμπόδιο το Θάνατο, και βρέθηκε αιχμάλωτος μιας τόσο τέλειαν αντικειμενικής πραγματικότητας ώστε έχασε την δύναμη και τη θέληση να την αμφισβητήσει ή να τη ζήσει σαν ένα τραγικό πρόβλημα κι εξαφάνισε έτσι αυτό που έκανε ως τα τώρα δυνατή την ανάπτυξη της ανθρωπίνης υποκειμενικότητας και της υποκειμενικής ζωής».

Στη συμβολική μεταδομή του Μηδενός, όλες οι ανθρωπολογικές προθέσεις και προσθέσεις, πολλαπλασιάζονται με χρέμα και κέρδος. Είναι το Μηδέν που ταιριάζει απόλυτα στην συγκεκριμένη φάση ανάπτυξης ενός καπιταλιστικού (καπιταλισμός + πολιτισμός) κόσμου που έχει να κερδίζει περισσότερο στην επιβίωσή του, μεταμορφώνοντας τον άνθρωπο σε ένα μηδέν, τέτοιο που αφαιρεί από τον άνθρωπο (το υποκείμενο) οποιαδήποτε ιδιότητα ή ουσιαστικό έδαφος και ταυτότητα

(βλέπε τον «ουδέτερο» ψηφιακό κόσμο). Έτσι ώστε να μπορεί να γίνεται οποιοδήποτε «αντικείμενο» επιθυμεί, οποιοδήποτε προϊόν και εμπόρευμα, εικόνα και θέαμα, αποσπασματικό. Το Μηδέν του παρόντος, αυτοπροσδιορίζεται ως ένα ουδέτερο «αντικείμενο», με χαρακτηριστικά τη ρευστότητα και το σχετικισμό. Από το Μηδέν, ως σημείο (έδαφος) μηδέν, ground zero, δηλαδή (αλλά και ως επίκεντρο έκρηξης ή βίαιη αλλαγή, στην αγγλοσαξονική ετυμολογία), βαδίζουμε προς το Ουδέτερο, ως την έκρηξη μιας απόλυτης ιδιαίτερης υποκειμενικότητας. Από την Coca Cola zero, και τη μπύρα με 0% αλκοόλ, μέχρι το ουδέτερο φύλο (neutral gender), που προσδιορίζεται με το ουδέτερο άρθρο «το», που προσδιορίζει το «πράγμα», όπως γνωρίζουμε από την παραδοσιακή... «αντιδραστική» γραμματική (Πρόσωπο, ζώο, πράγμα).

Το πρόσωπο, εντέλει στον «θρυμματισμένο κόσμο» μας, για να γίνει «υποκείμενο» πραγματοποιείται, γίνεται πράγμα, ένα ουδέτερο res ή κατά μια άλλη προσέγγιση ένα ουδέτερο «Αυτό». Όσο για το «ζώο», τον υποκειμενικό αυτοπροσδιορισμό τους, έχει αναλάβει το αντισπισιστικό κίνημα, που θέλει, εκτός της πραγματοποίησης του ανθρώπου, να τον μηδενίσει και ως είδος.

Οποιαδήποτε, άλλη οπτική και ιστορία, καταδικάζεται ως αρχαϊσμός, συντήρηση και οπισθοδρόμηση. Όμως η πρόοδος αυτή, για τον πολιτισμό των μοντέρνων Λωτοφάγων, ονομάζεται και αλλοτρίωση, αποξένωση (για να θυμηθούμε και τον Μαρξ) από τη φύση, τους τόπους, την ιστορία, τον ίδιο μας τον εαυτό.

Ο νεωτερικός Οδυσσέας, «απελευθερώνεται» από τις φυσικές δυνάμεις, από τις «μυστηριακές» Σειρήνες, «δεμένος» όμως στο κατάρτι. Βιώνει τον μύθο της «ελευθερίας», χάνοντας τον εσώτερο εαυτό του («Η διαλεκτική του Διαφωτισμού» – Χορκχάιμερ & Αντόρνο).

* Ο Δημήτρης Γιαννάτος είναι κοινωνιολόγος – σύμβουλος απεξάρτησης στο ΚΕΘΕΑ.

Ένας λοχίας τοπικιστής

■ ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΣΧΙΖΑ

Στον στρατό ήμουν απλός στρατιώτης. Τότε, το 1972, οι πόλεις και οι περιφέρειες είχαν τη σημασία τους, οι Αθηναίοι δεν ήταν πιο σπουδαίοι από τους Λαρισαίους ή τους Θεσσαλονικείς. Οι φαντάροι και οι υπαξιωματικοί κάνανε παρέα λαμβάνοντας ιδιαίτερα υπόψη τον τόπο καταγωγής – υπήρχε τοπική αλληλεγγύη και τοπικισμός.

Στον στρατό γνώρισα έναν λοχία, ήταν Αθηναίος, μεγάλος παραμυθτζής. Ήταν και φανατικός οπαδός των Μπίτλς – να τον δεις να σου περιγράφει το πώς ντυνόταν ο ίδιος, κατά τα πρότυπα του συγκροτήματος: «Παντελόνι καμπίνα... Ζώνη ιδιαίτερη... (Εδώ σταματούσε για λίγο, ήθελε να σκεφτεί το επόμενο σημείο)... πουκάμισο ριχτό, σακάκι άσπρο...» Μια φορά μου έλεγε για την πρόσφατη εμπειρία του στο αεροπλάνο, όπου κατέβαινε με άδεια στην Αθήνα και συναντήθηκε με έναν γνωστό του πιλότο. Μια στιγμή αυτός ο τελευταίος του παρέδωσε το τιμόνι(!), γιατί ήθελε να καπνίσει τσιγάρο...

Το Παγκράτι ήταν το καύχημά του, ήταν υπερήφανος γ' αυτό. Το έλεγε με ειδική προφορά – Παγ-κ-ρ-άτι. Μια ημέρα λοιπόν με βρίσκει όπως πήγαινα στον Β' Λόχο, και μου κλείνει τον δρόμο. «Άστα, ήλθαν οι νέοι» είπε με ένα βαρύ, μισοσαντισμένο ύφος. «Ωραία, κι εσύ να τι σε νοιάζει γ' αυτό;» του λέω. «Πού να σ' τα λέω, ήρθε κι ένας που μου είπε ότι είναι από το Παγ-κ-ρ-άτι»... «Και λοιπόν;»

«Του λέω από το Παγ-κ-ρ-άτι, ναι μου λέει, από ποιο δρόμο ρε φίλε, από την οδό Χρυσοστόμου Σμύρνης μου λέει, και πού είναι αυτή η οδός Χρυσοστόμου Σμύρνης του λέω, συναντάει την οδό Παναγή Τσαλδάρη μου λέει, και πού βρίσκεται η οδός Παναγή Τσαλδάρη του λέω, παίρνεις ίσα την οδό Τσαλδάρη και σε βγάζει ακριβώς σε μια μικρή πλατεία, μου λέει... Μα αυτή του λέω, η μικρή πλατεία και η οδός Τσαλδάρη, είναι στον Βύρωνα!»

Και συμπλήρωσε: «Άσε το κωλόπαιδο, και πήγαινε να μου τη βγει από το Παγ-κ-ρ-άτι... ου να μου χαθεί...»

Με αφιέρωμα στην Ουκρανία το τ. 140 του περιοδικού *Ουτοπία*

Κυκλοφορεί το τεύχος 140 του περιοδικού *Ουτοπία* με αφιέρωμα: Ουκρανία (1991-2022): «Ενα βήμα μπρος, δύο βήματα πίσω»; Μεταξύ άλλων μπορείτε να βρείτε κείμενα των: Βλαντίμιρ Πούτιν: Ομιλία στη Διάσκεψη του Μονάχου για την Πολιτική Ασφάλειας – Για να είμαστε ισχυροί: Εγγυήσεις εθνικής ασφαλείας για τη Ρωσία – «Για την ιστορική ενότητα Ρώσων και Ουκρανών» • Oleg Karponich: Περί σύγχρονης παγκόσμιας τάξης • Γιούρι Σαγιάμοφ: Η ιμπεριαλιστική αλαζονεία στην παγκόσμια πολιτική ως παράγοντας της σημερινής κατάστασης των διεθνών σχέσεων • Andrey Vadimovich Kortunov: 30 χρόνια μετά τον «Ψυχρό Πόλεμο»: Τι πέτυχε η ρωσική διπλωματία μετά την κατάρρευση της ΕΣΣΔ • Joseph Mearsheimer: Πατί η κρίση στην Ουκρανία οφείλεται σε λάθος της Δύσης. Οι φιλελεύθερες αυταπάτες που αποτέλεσαν πρόκληση για τον Πούτιν • Heinz (Henry) Alfred Kissinger: Ισχύς και διπλωματία στην πυρηνική εποχή • Νίκος Παπαδάτος: Ουκρανία - Πόλεμος και Διπλωματία: 1991-2022 Τεκμήρια και Πηγές.